
Lituanistiniai mokslo tyrimai

Vilnius
2011-04-22

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Turinys

- Lituanistinius tyrimus vykdančios institucijos
- Lituanistinės mokslo programos
- Lituanistinių institutų finansavimas
- Lituanistinių tyrimų infrastruktūra
- Mokslinių tyrimų vertinimas
- Ilgalaikės mokslinių tyrimų programos
- Lituanistinių tyrimų plėtros strategija

Lituanistinius tyrimus vykdančios institucijos

■ **Lietuvių kalbos institutas**

misija – naujų fundamentinių ir taikomųjų žinių apie lietuvių kalbą ir raštiją kūrimas, nematerialiojo kalbinio paveldo kaupimas, sisteminimas ir sklaida, valstybei ir visuomenei aktualių kalbos raidos ir funkcionavimo uždavinių sprendimas, lituanistikos palaikymas pasaulyje.

■ **Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas**

misija – įgyvendinant valstybinį lituanistikos tyrimų prioritetą, vykdyti ilgalaikius fundamentinius lietuvių literatūros, tautosakos, senosios Lietuvos literatūros paveldo tyrimus.

■ **Lietuvos kultūros tyrimų institutas**

misija – vykdyti ilgalaikius aukščiausio lygio filosofijos ir menotyros kryptių ir tarpdisciplininius mokslinius tyrimus, socialinės ir kultūrinės plėtros darbus Lietuvos kultūros paveldo ir šiuolaikinės kultūros procesų srityje.

■ **Istorijos institutas**

misija – plėtojant fundamentinius ir taikomuosius tyrimus, tirti lietuvių tautos, Lietuvos visuomenės, jos kultūros, ūkio, valstybingumo raidą, kaupti, sisteminti ir skleisti dokumentinį ir nematerialųjį istorinį paveldą.

Lituanistinius tyrimus vykdančios institucijos

- **Vilniaus universitetas**
 - Filologijos fakultetas
 - Istorijos fakultetas
 - Kauno humanitarinis fakultetas

- **Vytauto Didžiojo universitetas**
 - Humanitarinių mokslų fakultetas

- **Klaipėdos universitetas**
- **Šiaulių universitetas**
- **Vilniaus pedagoginis universitetas**
- **Kiti universitetai**

Kitos institucijos

Lietuvos mokslo taryba:

- vertina Lietuvoje vykdomą mokslinę veiklą;
- rengia ir teikia tvirtinti nacionalines mokslo bei tyrimų ir plėtros programas, jas įgyvendina;
- teikia finansinę paramą mokslininkų iniciatyva vykdomiems moksliniams tyrimams ir kitai mokslinei veiklai

Lituanistinių tyrimų finansavimas

Pagrindiniai finansavimo šaltiniai:

- **bazinio finansavimo lėšos MTEP ir meno veiklai plėtoti:**
 - **pastovus finansavimas** ilgalaikėms institucinėms mokslinių tyrimų programoms
 - lėšos pagal mokslo (meno) veiklos rezultatus

- **konkursinis finansavimas** per LMT administruojamas lituanistines mokslo programas.

Lituanistinės mokslo programos

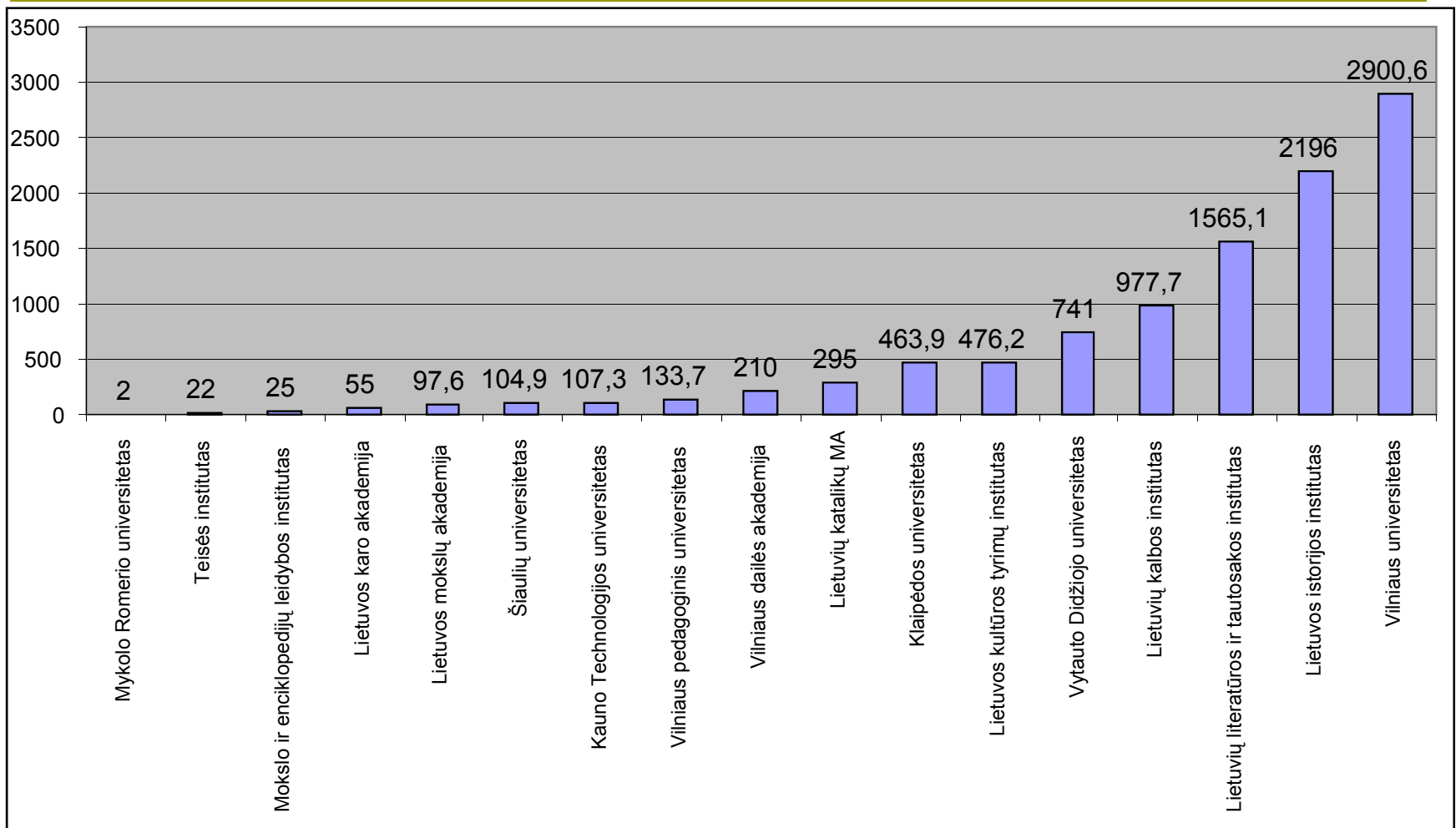
- Lituanistinių mokslo programų įgyvendinimą koordinuoja Lietuvos mokslo taryba.
- Institucijų pateikti projektai atrenkami ir finansuojami konkurso būdu.
- Lituanistiniai tyrimai konkurso būdu taip pat skatinami finansuojant mokslininkų iniciatyva parengtus projektus.

Lituanistinės mokslo programos

Nacionalinė lituanistikos plėtros 2009-2015 m. programa

- Programos tikslas - plėtoti ir skatinti lituanistikos mokslinius tyrimus, padėti įgyvendinti lituanistikos mokslinių tyrimų prioritetą šiuos tyrimus papildomai finansuojant, sustiprinti lituanistikos mokslinių tyrimų rezultatų indėlį į valstybės humanistikos plėtrą, suteikti mokslinį pagrindą tautinės savimonės ugdymui ir lituanistinio paveldo apsaugai.
- Programos vykdymo laikotarpiu 2009-2015 m. planuojama skirti 33,45 mln. lt.
- 2010 m. finansuotos 111 paraiškų (įskaitant ankstesnius įsipareigojimus), jų vykdymui skirta 3,35 mln. lt.
- 2011 m. numatoma skirti 5,16 mln.lt

Nacionalinės lituanistikos plėtros 2009-2015 metų programos institucijų laimėtų projektų lėšos 2009-2012 m., tūkst. lt

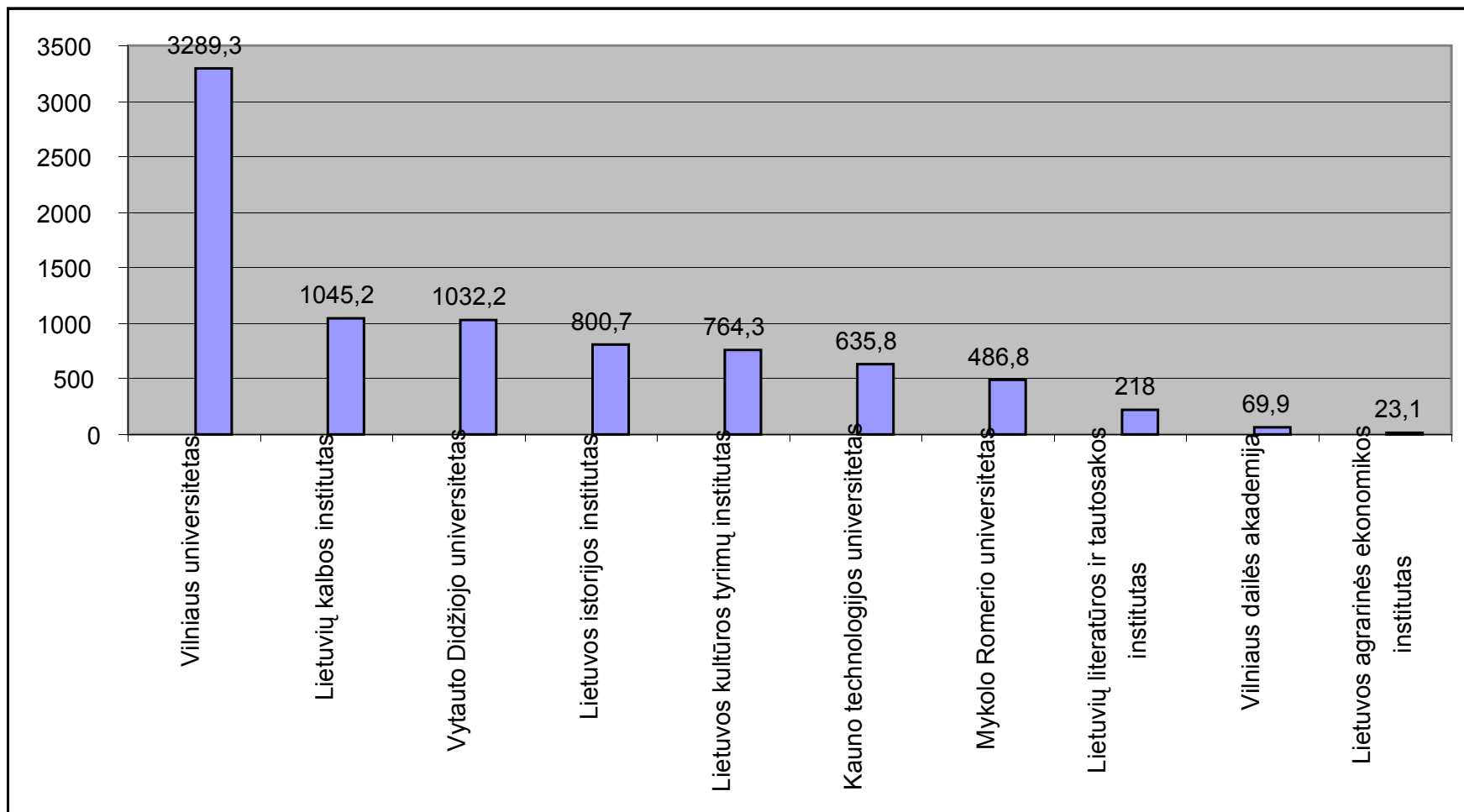
Daugiausiai Nacionalinės lituanistikos plėtros 2009-2015 metų programos projektų lėšų 2009-2012 m. laimėjo Vilniaus universiteto projektai.

Lituanistinės mokslo programos

Nacionalinė mokslo programa „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“

- Programos tikslas – suformuluoti bendrąją teorinę socialinio ir kultūrinio tapatumo koncepciją, ištirti ir įvertinti konkrečių tapatumo formų raidą paveldo, šiuolaikinio tapatumo būklės ir šiuolaikinio pasaulio iššūkių poveikio aspektais.
- Programos vykdymo laikotarpiu 2010-2014 m. planuojama skirti 18,88 mln.lt, iš jų 2011 m. 3,07 mln. lt.
- 2010 m. po ekspertinio vertinimo finansuoti 29 projektai, jiems skiriant 1,63 mln. lt.

„Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ institucijų laimėtų projektų lėšos 2010-2013 m., tūkst. lt

Daugiausiai Nacionalinės mokslo programos „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“ projektų lėšų 2009-2012 m. laimėjo Vilniaus universitetas, kuriam teko tris kartus daugiau lėšų nei antroje vietoje esančiam Lietuvių kalbos institutui.

Lituanistinės mokslo programos

Nacionalinė mokslo programa „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“

- Programos tikslas – atskleisti grėsmę nacionaliniam saugumui keliančių socialinių reiškinių prigimtį, turinį, mastą, tendencijas, parengti strateginius sprendimus ir numatyti uždavinius ir rekomendacijas, kaip tokias grėsmes įveikti.
- Programos vykdymo laikotarpiu 2010-2013 m. planuojama skirti 10,9 mln.lt, iš jų 2011 m. 2,9 mln. lt.
- 2010 m. po ekspertinio vertinimo finansuota 20 projektų, jiems skiriant 1,28 mln. lt.

Kitos mokslo programos

Mokslininkų iniciatyva parengti projektai

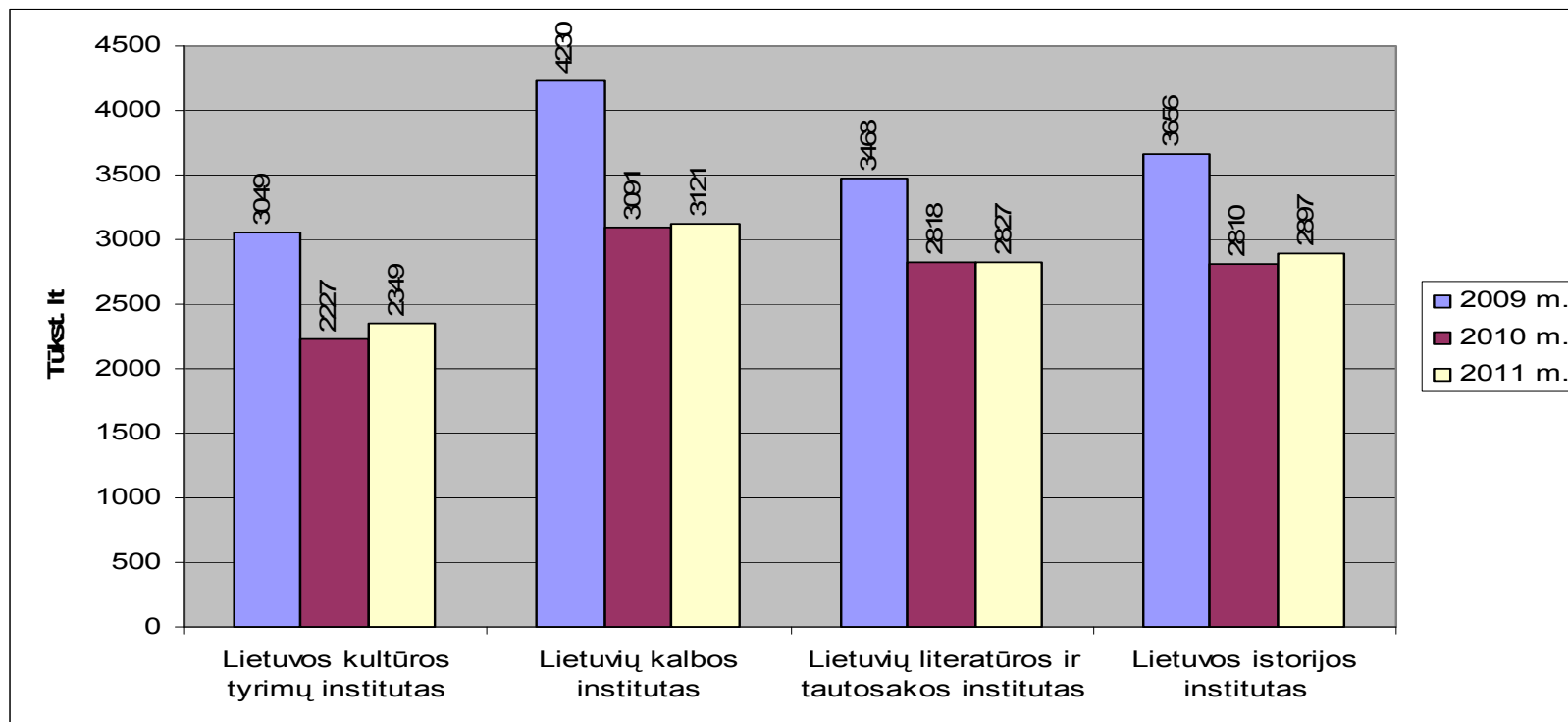
- 2010 m. skirta 9,5 mln. lt.
- Atrinkti 148 mokslininkų vykdyti projektai, iš jų 39 projektai humanitarinių ir socialinių mokslų srityse.
- 2011 m. planuojama skirti 16,56 mln. lt.

Lituanistinių institutų finansavimas

Statistika

Lituanistinių institutų 2009 m., 2010 m. ir 2011 m. valstybės biudžeto asignavimų išlaidoms palyginimas

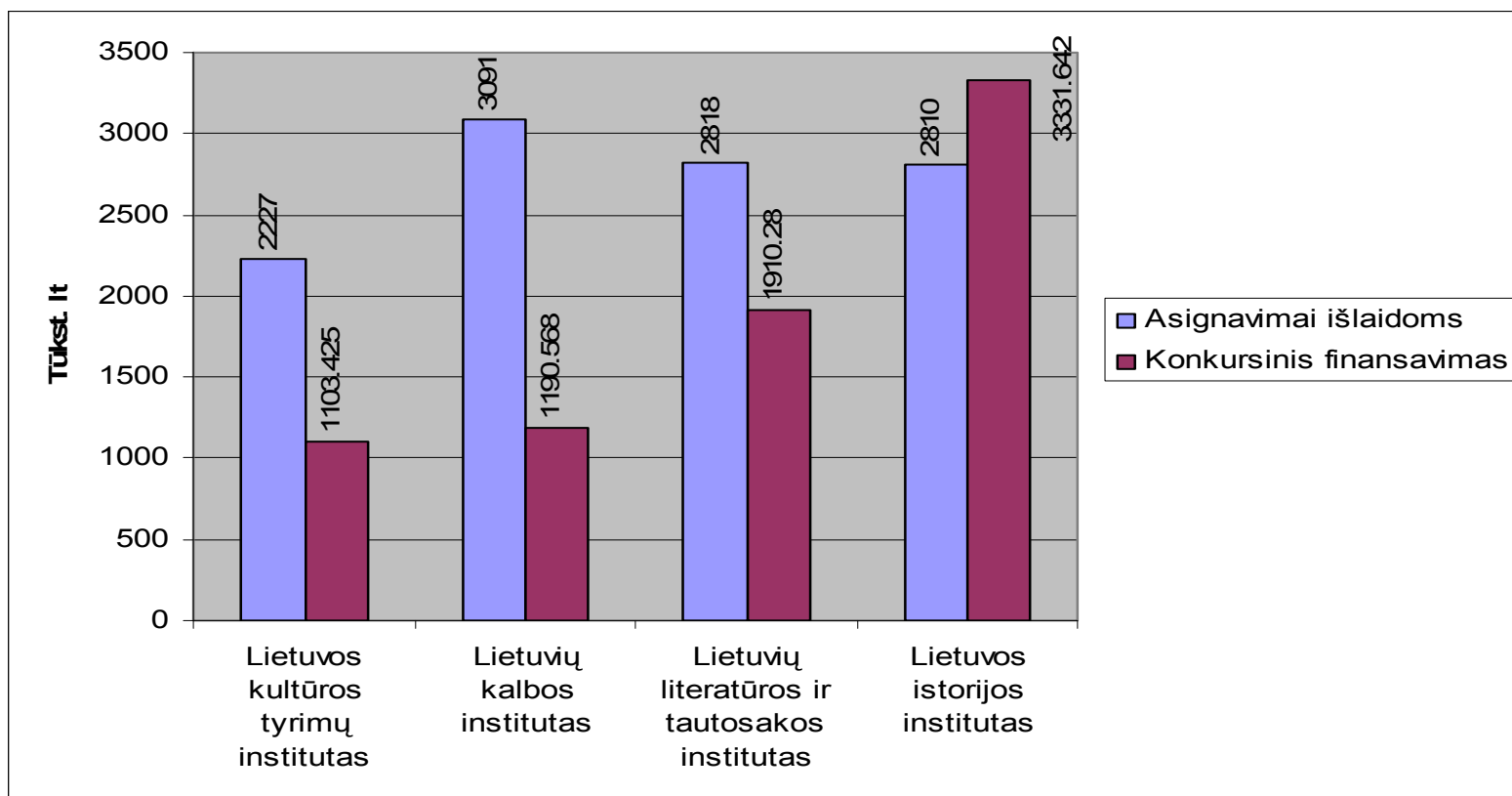

2010 m. palyginus su 2009 m. asignavimai išlaidoms LKTC sumažėjo 27%, LKI 27%, LLTI 19%, LII 23%

Visiems lituanistiniams mokslinių tyrimų institutams 2011 m. asignavimai išlaidoms, palyginus su 2010 m., nežymiai augo.

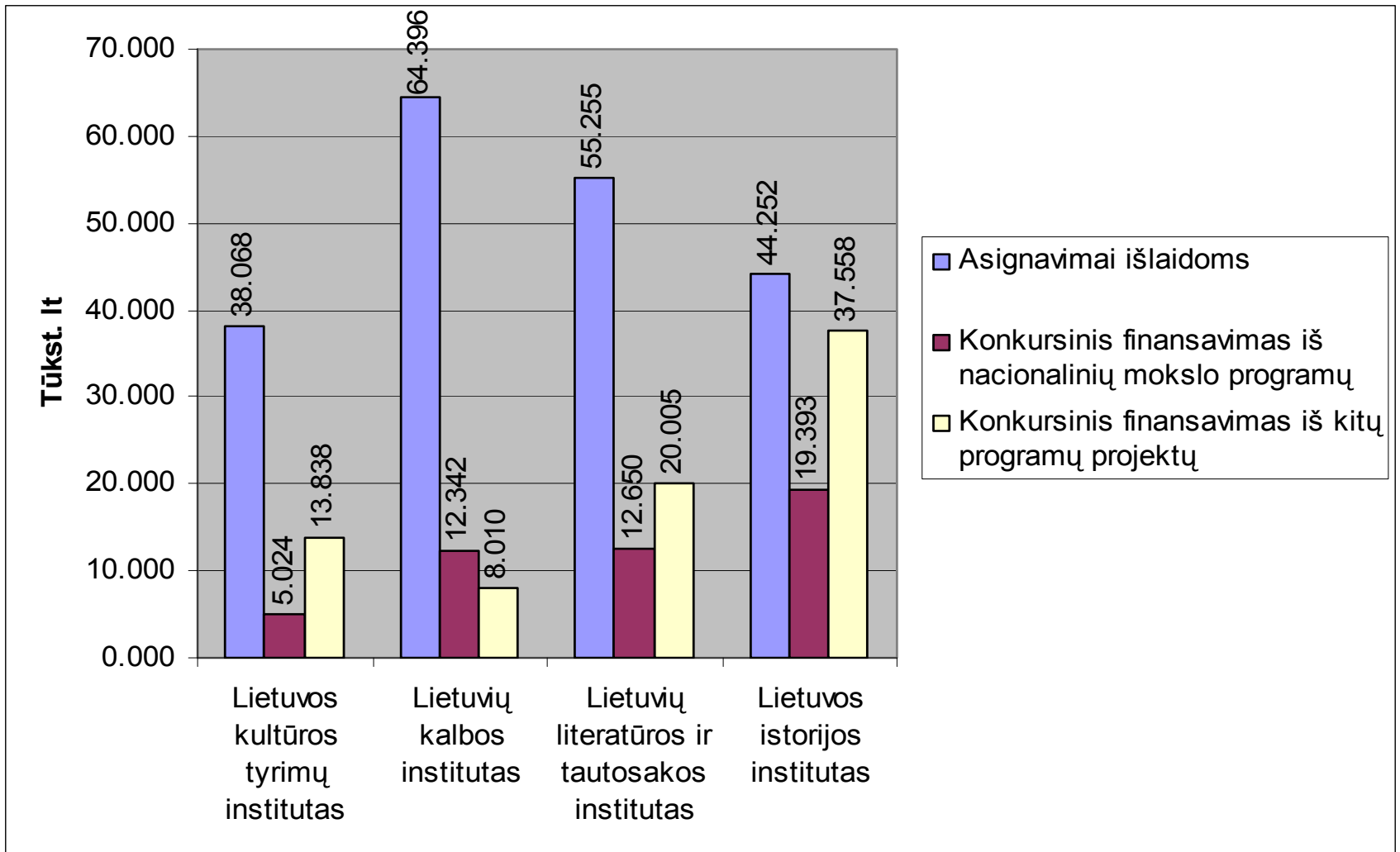
*2009, 2010 m. Lietuvių kalbos institutui buvo skirta po 125 tūkst. Lt turtui įsigyti

Lituanistinių institutų 2010 m. valstybės biudžeto asignavimų išlaidoms ir lėšų, gautų konkurso būdu, palyginimas

Lituanistiniuose institutuose (išskyrus Lietuvos istorijos institutą) 2010 m. valstybės biudžeto asignavimai išlaidoms buvo didžiausias finansavimo šaltinis. Tuo tarpu Lietuvos istorijos institutas 2010 m. daugiausiai lėšų gavo konkurso būdu.

Lėšos vienam mokslininkui pagal finansavimo šaltinius 2010 m.

Lituanistinių tyrimų infrastruktūra (duomenų bazės)

▣ **Lituanistikos duomenų bazė**

- Projekto tikslas - sukurti ekspertuojamą informacinę lituanistikos duomenų bazę bei pateikti mokslinę informaciją apie humanitarinių ir socialinių mokslų tyrimus, kurių objektas yra Lietuvos valstybės, visuomenės, kultūros, lietuvių tautos, kalbos istorija ir dabartis;
- Iki šiol projektui skirta 4,225 mln. Lt, numatoma skirti 10 mln. Lt

▣ **Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų duomenų archyvas (LiDA)**

▣ **Elektroninių lietuvių kalbos išteklių MTI (E-lingua)**

▣ **Paveldo ir istorinių tyrimų infrastruktūra (PITI)**

Mokslo (meno) veiklos vertinimas

- Mokslo (meno) 2009-2011 metų darbų vertinimas bus atliekamas pagal atnaujintą Mokslo (meno) darbų vertinimo metodiką.
- **Humanitariniuose ir socialiniuose moksluose ir meno srityje** ekspertinio vertinimo rezultatai sudarys **4/5** galutinio įverčio, tai leis daug objektyviau įvertinti šių mokslų sričių mokslo darbus.
- Metodikoje apibrėžti socialinės, kultūrinės plėtros darbai. Tai sudarys galimybę įvertinti praktiškai visus lituanistinių tyrimų rezultatus.
- Šiais metais numatoma atlikti pilotinį mokslo ir studijų institucijų mokslinių tyrimų rezultatų vertinimą, siekiant, kad institucijos pasirengtų 2012 m. vertinimui.

Ilgalaikės mokslinių tyrimų programos

Dviejų tipų programos:

▣ **ilgalaikės institucinės mokslinių tyrimų programos**

- šiuo metu ministerijos pateikė pastabas institutų pasiūlytomis ilgalaikių mokslinių tyrimų programų tematikoms, vyksta tematikų ir pasiūlymų vertinimas
- programoms bus skiriama **pastovi bazinio finansavimo dalis**

▣ **ŠMM inicijuojamos ilgalaikės mokslinių tyrimų programos**

- inicijuota Ilgalaikių ekonomikos mokslinių tyrimų programa. Programai įgyvendinti numatoma skirti 4,5 mln. lt.
- esant finansinėms galimybėms ateityje numatoma inicijuoti skirtingų institucijų tyrėjus subursiančias ilgalaikes mokslinių tyrimų programas.

Grupė lituanistinių tyrimų plėtros gairėms parengti

- Lietuvos mokslo tarybos ir Švietimo ir mokslo ministerijos teikimu sudaroma lituanistikos mokslinių tyrimų plėtros darbo grupė, sudaryta iš LMT, ŠMM ir institucijų siūlomų ekspertų;
- Grupė turėtų parengti lituanistikos mokslinių tyrimų plėtros iki 2020 m. strategines gaires. Lituanistikos moksliniai tyrimai suvokiami kaip viso lituanistikos plėtros lauko dalis. Strateginiame dokumente bus įvardytos prioritetinės lituanistinių tyrimų kryptys;
- **Darbo rezultata grupė planuoja pristatyti Lituanistikos plėtros komisijai 2011 m. spalio mėn.;**
- Pagal darbo grupės pasiūlymus ir esant finansinėms galimybėms jau 2012 m. galima būtų planuoti lėšų išskirtiems lituanistiniams prioritetams įgyvendinti. Būtų planuojamos tikslinės ilgalaikės programos, suburiančios skirtingų institucijų tyrėjus. Jos būtų skirtos konkrečioms, valstybei prioritetiniams lituanistikos darbams atlikti.

Dėkoju už dėmesį!

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA